

ਅਦਾਲਤ ਜੀ.ਡੀ.ਖੇਸਲਾ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਐਸ. ਐਸ. ਦੋਲਤ, ਜੇ.

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ,—ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ.

ਦੀਵਾਨੀ ਰਿੱਟ ਨੰ. 802 of 1958

ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ (ਸੋਧ) ਐਕਟ (1959 ਦਾ ਪਹਿਲਾ) -ਕੀ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ—ਧਾਰਾ 148-ਏ(2)(iii) and (iv)—ਚੋਣ ਕਾਲਜਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ—ਕੀ ਇਹ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ—ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ—ਕੀ ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ—ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ—ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰ—ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ-ਚਾਹੇ ਢੁਕਵਾਂ ਹੋਵੇ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1959 ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 148-ਏ (2) ਵਿੱਚ ਬੋਰਡ ਦੇ 35 ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਚੋਣ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬੋਰਡ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵੋਟਰ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਕਦੇ ਵੀ ਗੈਰ-ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਦਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਲਕਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਕਿ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਗੈਰ-ਸਿੱਖ ਹਿੱਤ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਹੋਣਗੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ

ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਿੱਖ ਹਨ, ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦਾ ਤੱਖ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਤੱਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 13- ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ, ਮਿਤੀ 10 ਜਨਵਰੀ, 1958 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਚਿਤ ਰਿੱਟ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ।

ਐਚ.ਐਸ. ਗੁਜਰਾਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਐਸ.ਐਮ. ਸੀਕਰੀ ਅਤੇ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਵਾਸੂ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਹੁਕਮ ਦੌਲਤ, ਜੇ.—

ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1925 ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਵੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਆਮ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਖੁਦ ਕੁਝ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਸੀ। ਇਸ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰ ਸਨ, ਪਰ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਸਨੀਕ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚੁਣਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਬੋਰਡ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਯੋਗਤਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਅਤੇ 46 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸਥਿਰ ਦਿਮਾਗ

ਹੋਣਾ, ਗੁਰਮੁਖੀ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵੋਟਰ ਹੋਣ ਲਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ, ਬੇਸ਼ਕ, ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੈਪਸੂ ਯੂਨੀਅਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟਿਆਲਾ; 1946 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਸਕ ਨੇ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬੋਰਡ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਬੋਰਡ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੀ। 1948 ਵਿੱਚ ਪੈਪਸੂ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਗਠਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਪੂਰੀ ਯੂਨੀਅਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਨੇ ਪੈਪਸੂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਗਠਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਪਸੂ ਦੇ ਰਾਜਪ੍ਰਮੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। 1 ਨਵੰਬਰ, 1956 ਨੂੰ ਪੈਪਸੂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਰਲੇਵਾਂ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਨੂੰ ਪੈਪਸੂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੈਪਸੂ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਅੰਤਰਿਮ ਬੋਰਡ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। 10 ਜਨਵਰੀ, 1958 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੈਪਸੂ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ। 24 ਜੁਲਾਈ, 1958 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (1958 ਦਾ ਦੀਵਾਨੀ ਰਿੱਟ 802) ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1959 ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1925 ਨੂੰ ਉਸ ਖੇਤਰ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਰਲੇਵੇਂ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਪਸੂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪੈਪਸੂ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਬੋਰਡ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। 27 ਜਨਵਰੀ, 1959 ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (1969 ਦਾ ਦੀਵਾਨੀ ਰਿੱਟ 81) ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਐਕਟ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਅਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਪਹਿਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਮੁੱਦਾ ਲਗਭਗ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੈਪਸੂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ ਹੁਣ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੈਪਸੂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਸਥਾਪਤ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਵਾਦ 1959 ਦੇ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਹੈ।

ਦੂਜੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਦੀ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1925, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੁਣ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਨੂੰ ਪੈਪਸੂ ਖੇਤਰ ਤੱਕ ਵਧਾਉਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਨਾ ਹੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਗਠਨ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਵੀਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਤਰਾਜ਼ ਸਿਰਫ ਬੋਰਡ ਦੇ ਗਠਨ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਰਹੇਗਾ, ਭਾਵ ਹੁਣ ਤੋਂ ਅਗਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਤੱਕ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 148-ਬੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ-148-B.

148-ਬੀ (1) ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਧਾਰਾ 43 ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 43-ਏ ਅਧੀਨ ਨਵੇਂ ਬੋਰਡ ਦੀ ਅਗਲੀ ਚੋਣ ਤੱਕ

(ੳ) ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ, ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਅੰਤਰਿਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ, ਪਟਿਆਲਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਵੇ। ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 18- 10 ਜਨਵਰੀ, 1958 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 43 ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਬੋਰਡ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ

(ਅ) ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਛੇ ਸਿੱਖਾਂ ਸਮੇਤ 35 ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਸਿੱਖ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਚਾਲੀ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਜਾਣਗੇ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਜਾਣਗੇ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ 35 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ-

(i) ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ;

(ii) ਬੋਰਡ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਮੈਂਬਰ ਪੈਪਸੂ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 43 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (iii) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ;

(iii) ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਦਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਲਕੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਪਰਤੇ ਸਨ;

(iv) ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰ;

(v) ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਾਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਜਾਂ ਸਕੱਤਰ ਜੋ 1 ਦਸੰਬਰ, 1958 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹਨ; ਅਤੇ

(vi) ਨਗਰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸਿੱਖ ਸਰਪੰਚ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਨਈ ਪਰਧਾਨ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਧਾਰਾ (iii) ਅਧੀਨ ਵੋਟਰ,

(iv), (v) ਅਤੇ (vi) ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਦੇ ਪ੍ਰਵਧਾਨ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। *

* *

ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਜਿਕਰ ਕੀਤੇ 35 ਨਵੇਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਇੱਕ ਚੋਣ ਕਾਲਜ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 35 ਮੈਂਬਰ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਖੁਦ ਸਿੱਖ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ, ਭਾਵੇਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਹਨ, ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਵਿਚ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਵੋਟਰ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਦਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਲਕਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਇਹੀ ਗੱਲ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸੱਚ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਗੈਰ-ਸਿੱਖ ਹਿੱਤ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਹੋਣਗੇ। ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵੋਟਰ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਕਦੇ ਵੀ ਗੈਰ-ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਿੱਖ ਹਨ, ਪਰ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦਾ ਤੱਥ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਤੱਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ, ਮੈਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਗ਼ੈਰ-ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇੱਥੇ ਇੰਨਾ ਤਿੱਖਾ ਹੈ ਕਿ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਅਸੰਭਵ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੋਰਡ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ- ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਦਾਨ, ਮਦਰਾਸ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਿਰੂਰ ਮੱਠ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਲਕਸ਼ਮੀਦਰ ਤੀਰਥ ਸਵਾਮੀਅਰ (1) ਅਤੇ ਰਤੀਲਾਲ ਬਨਾਮ ਰਤੀਲਾਲ ਵੀ। ਬੰਬਈ ਰਾਜ (2)। ਪਹਿਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੋਹ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਮੇਟੀ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀ ਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਚੈਰਿਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੰਦਰ ਦੇ ਸ਼ੇਬੈਟ ਜਾਂ ਮਾਰਚ ਦੇ ਉੱਤਮ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਤੋਂ ਖੋਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾ ਕਰੇ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 1959 ਦੇ ਸੋਧ ਐਕਟ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1925 ਅਨੁਸਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਅਤੇ 46 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੰਗਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਪਰ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਏਸੀ 1 ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਗਰੁੱਪ ਵਿੱਚ ਮਨਮਰਜ਼ੀ

ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਖਦਸ਼ਾ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਐਕਟ, ਯਾਨੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ (ਸੇਧ) ਐਕਟ, 1959 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੰਗਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਕੋਈ ਵੀ ਬੋਰਡ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ-

(52. (1) ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਚੁਣੇ ਗਏ ਜਾਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਸਹਿ-ਚੋਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 45 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 46 ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਇਸ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ।

ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 45 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 46 ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਾਹਜਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਬੋਰਡ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਭੇਦਭਾਵ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਹੁਣ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਬਾਰੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿਯਮ 5 ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਜੋ "ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2-ਏ) ਅਤੇ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ ਬੋਰਡ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ"। ਤਾਂ ਜੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੰਗਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਚੋਣ ਲਈ ਖੜਾ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਸਿਰੋਮੌਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੁਲਤ, ਜੇ. ਹਮਲੇ ਦਾ ਅਗਲਾ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ (ਸੇਧ) ਬਿੱਲ ਖੇਤਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿੱਲ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਨਵੰਬਰ, 1957 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤਰੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਤੀਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਈ ਸੋਧਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮ ਨੂੰ 171-A ਨੰਬਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੱਲਦਾ ਹੈ-

"171-ਏ. ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਬਿੱਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਿਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਖੇਤਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ

ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪੀਕਰ 'ਰਾਜਪਾਲ' ਨੂੰ ਸੌਂਪੇਗਾ-

(a) ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਖਰੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਿੱਲ ਖੇਤਰੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿੱਲ ਦੇ ਨਾਲ;

(b) ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਖੇਤਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਪੀਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਬਿੱਲ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਹੋਵੇ ਕਿ ਬਿੱਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਖੇਤਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰੂਪ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਖਰੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਰਾਏ ਲਈ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਜੋ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਕਿ ਖੇਤਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੇ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਪੈਪਸੂ ਖੇਤਰ ਦੇ 428 ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ 415 ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਅੰਤਰ ਮਾਮੂਲੀ ਹੈ। ਇਕੋ ਇਕ ਹੋਰ ਫਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸੇਧ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 148-ਡੀ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੰਤਰਿਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ, ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਹ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਤੀਜਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ। ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਨਹੀਂ; /ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਸਾਰਥਕ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ (ਸੇਧ) ਐਕਟ, 1959 ਕੋਈ ਇਮਾਨਦਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਮਿਲ ਸਕਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਜਲਾਸ ਰਾਹੀਂ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ 40 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਵੀਂ ਚੋਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨਵੇਂ ਮੈਂਬਰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਲੈ ਸਕਣ। ਇਹ ਕੁਝ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਹਨ ਪਰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦੇ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ 1958 ਦੀ ਦੀਵਾਨੀ ਰਿੱਟ 802 ਬੇਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ 1959 ਦੀ ਦੀਵਾਨੀ ਰਿੱਟ 81 ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਾਕਤ ਦੇ, ਮੈਂ ਦੋਵਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ ਪਰ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਪਾਵਾਂਗਾ।

ਜੀ.ਡੀ. ਖੋਸਲਾ, ਏ.ਸੀ.ਜੇ. – ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕਾਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Translated by Rakesh Sharma, Translator.